

ACTIVITAȚILE INTEGRATE ȘI EFICIENȚA LOR ÎN ACTUL DIDACTIC

Scris de BROSCARU IRINA STEFANA
Joi, 25 Iunie 2009 17:40

Lasati copilul sa vada, sa auda, sa descopere, sa cada, sa se ridice si sa se insele. Nu folositi cuvinte cand actiunea, faptul insusi, sunt posibile.

ACTIVITAȚILE INTEGRATE ȘI EFICIENȚA LOR ÎN ACTUL DIDACTIC BROSCARU IRINA STEFANA - INSTITUTOR GRADINITA ROJISTE, DOLJ

Argument “ Lasati copilul sa vada, sa auda, sa descopere, sa cada, sa se ridice si sa se insele. Nu folositi cuvinte cand actiunea, faptul insusi, sunt posibile.” Pestalozzi

Pornind de la acest indemn, trebuie sa-i invatam pe copii sa invinga dificultatile prin interventii reale, posibile, sa-i situam in dialog cu mediul sau sa-i facem sa-si exerseze capacitatea de a opta si de a decide.

Si ce alt loc mai potrivit decat GRADINIȚA putem gasi pentru indeplinirea acestui scop nobil? Aici, departe de forfota si apasarea cotidianului, copilul intra intr-un mediu cald, protector si stimulat, un mediu pe care il putem asemui unei carti cu povesti in care literatura, muzica, artele plastice, natura, miscarea, socialul sunt intr-un permanent dialog intre ele si, implicit, cu copilul.

Programa activitatilor instructiv-educative in gradinita de copii prefigureaza doua mari tendinte de schimbare in interiorul sistemului prescolar, in acord cu prevederile programului educational care porneste de la ideea necesitatii imbunatatirii calitatii educatiei la varstele timpurii, pentru a putea raspunde exigentelor copilului prescolar de astazi. Tendintele vizeaza crearea unui mediu educational adecvat, in vederea stimulării continue a invatarii spontane a copilului si pentru introducerea acestuia in ambianta culturala a spatiului caruia ii apartine.

De asemenea, noua programa a accentuat ideea de folosire a contextului ludic si a invatarii active in stimularea rutei individuale a invatarii, fapt pentru care a propus o abordare educationala diferita. Abordarea educationala propusa de programa prescolara se orienteaza asupra folosirii metodei proiectelor tematice de grup, selectate, proiectate si elaborate cu ajutorul copilului si in care brainstorming-ul, lucrul in echipa si actiunea directa a copilului cu mediul sunt mijloacele de baza ale procesului de predare-invatare.

Integrarea curriculara în grădinița

Literatura pedagogica actuala descrie integrarea curriculara drept o modalitate inovatoare de proiectare a curriculum-ului, care presupune sintetizarea si organizarea didactica a continuturilor din domenii diferite ale cunoasterii, astfel incat sa se asigure achizitia de catre copii a unei imagini coerente, unitare despre lumea reala. Termenul curriculum integrat, asa cum este definit de diversi autori (V. Chis, 2001, Cretu. C. 1999, Cristea S. 2000) sugereaza in primul rand corelarea continuturilor, insa acest demers necesita o abordare curriculara in care punctul de pornire este cel mai adesea finalitatea/finalitatile urmarite, in functie de care sunt alese toate celelalte componente ale procesului instructiv – formativ.

In practica educationala recomandarea proiectarii integrate a curriculum-ului este considerata o provocare pe care invatamantul prescolar si-a asumat-o atat la nivelul proiectarii documentelor curriculare cat si la nivelul micropedagogic, al practicii zilnice. Documentele curriculare care organizeaza activitatea educationala in invatamantul prescolar asigura un cadru normativ care sustine din plin abordarea integrata a curriculum-ului.

Structurarea flexibila a continuturilor ofera cadrelor didactice care lucreaza la acest nivel o libertate de decizie aproape deplina cu privire la tipurile de continuturi pe care sa le ofere copiilor si o autonomie sensibil egala in privinta metodologiei de propunere a acestor continuturi. Singura reglementare formala este data de sistemul finalitatilor cu grade diferite de generalitate, predefinite, care constituie punct de plecare pe tot parcursul procesului de instruire si formare si, in final, in actiunea de evaluare a performantelor invatarii. In plus, promovarea ideii planificarii pe teme si incurajarea utilizarii metodei proiectelor in activitatile didactice cu prescolarii sunt initiative ce expliciteaza si faciliteaza acest demers al abordarii integrate a curriculum-ului.

Valente formative si provocari ale abordarii integrate a curriculum-ului

Argumentele psihopedagogice in favoarea dezvoltarii unui curriculum integrat sunt multiple. Astfel, in planul profunzimii si solidaritatii cunostintelor dobandite printr-o abordare, plusul calitativ este evident: cei care identifica mai usor relatiile dintre idei si concepte, dintre temele abordate in scoala si cele din afara ei; baza integrata a cunoasterii conduce la o mai rapida reactivare a informatiilor; timpul de parcurgere a curriculum-ului este sporit. In planul relatiilor interpersonale integrarea curriculara si, in special, metoda proiectelor incurajeaza comunicarea si rezolvarea sarcinilor de lucru prin cooperare; in timpul derularii proiectelor se dezvolta un „sens al comunicarii” si o perfectionare implicita a modurilor de grupare; elevii devin mai angajati si mai responsabili in procesul invatarii; curriculum-ul integrat promoveaza atitudini pozitive. In ce priveste rolul cadrului didactic, acesta devine un „facilitator”, mai mult decat o sursa de informatii.

Luand în considerare aceste avantaje se recomandă abordarea integrată a curriculum-ului sau a unor aspecte ale acestuia, fiind în același timp conștienți de problemele complexe pe care un atare demers le implică: abilitatea metodologică a cadrelor didactice pentru integrarea curriculară; realizarea unei coordonări corecte între temele abordate din perspectiva integrată și temele abordate clasic; stabilirea modalităților de evaluare a performanțelor individuale, mai ales în situația învățării prin cooperare, acomodarea corectă a proiectelor și abordării pe teme într-o schemă orară coerentă.

Modele de integrare curriculară

Literatura de specialitate oferă o serie de modele de organizare și monitorizare a curriculum-ului integrat.

a) Modelul integrării ramificate- elementul central al acestui model este tema studiată, iar detalierea experiențelor de învățare se face, la un prim nivel, pe domeniile de activitate prevăzute în programă. La un al doilea nivel de proiectare sunt considerate experiențele de formare, pe diversele dimensiuni psihofizice individuale: intelectuală, afectivă, socială, fizică. Având în vedere finalitățile stabilite pentru aceste 2 nivele, cadrul didactic alege conținuturile ce se înscriu în sfera temei centrale și care pot contribui la atingerea finalităților.

b) Modelul integrării liniare (modelul hibridării); în acest nivel, integrarea curriculară se face în jurul unei finalități de transfer, de tipul „dezvoltarea comportamentului social”. Prin complexitatea lor și prin specificul integrat, aceste finalități se pot constitui ca (sub)domenii independente. Acest model al proiectării este aplicabil pentru finalitățile urmărite pentru perioade mai îndelungate de timp și este foarte potrivit pentru proiectarea intervenției educaționale diferențiate și individualizate cu scopuri recuperatorii sau de dezvoltare.

c) Modelul integrării secvențiale: în acest model, cunoștințele de aceeași sferă ideatică sunt predate în proximitate temporală: deși abordarea lor se face distinct, propunătorul facilitează transferul achizițiilor învățate de la un domeniu la altul, prin comentariile, trimiterile, întrebările, sarcinile de lucru formulate. Proiectarea pe teme, o cerință de actualitate în învățământul prescolar românesc, ilustrează cel mai adesea acest model de integrare curriculară.

d) Modelul curriculum-ului infuzionat: specificul acestui model constă în studierea unor teme diverse din perspectiva unui centru de interes care poate fi temporar (de exemplu: o finalitate complexă, precum înțelegerea conceptului de transformare reversibilă / ireversibilă, relația timp-transformare etc., analiza structurilor și compararea structurilor naturale cu cele create de om) sau permanent (de exemplu: studierea unei discipline opționale utilizând o limbă

straina:educarea caracterului, continutul fiind parcurs in limba engleza.

e) Modelul integrării în rețea. Este soluția de integrare pe care o propune metoda proiectelor de investigație-acțiune. Pornind de la subiectul proiectului, copiii optează pentru o rețea de teme și resurse de studiu corelate cu tema centrală. Domeniul central și cele corelate ale proiectului sunt ele însele teme transdisciplinare și vor fi abordate ca atare. Neajunsul acestui model este faptul că aplicarea lui poate crea riscul multiplicării tematicii proiectului peste posibilitățile de monitorizare a rezolvării ei. Proiectarea după modelul integrării în rețea impune cel puțin două nivele de planificare: constituirea unei hărți tematice în care, pornindu-se de la tema centrală, sunt identificate subtemele ce vor fi parcurse și desfășurarea pe categorii și tipuri de activități a conținuturilor ce vor rezolva tema proiectului.

f) Modelul polarizării: implică stabilirea unui nou domeniu de cunoaștere (eventual opțional) în jurul căruia, pentru realizarea unor obiective specifice, sunt polarizate segmente din alte discipline. Un exemplu în acest sens îl poate constitui tema "Vremea povestilor" în care dezvoltarea deprinderilor de comunicare și alte finalități se îndeplinesc prin exploatarea conținutului povestilor din perspectiva mai multor categorii de activități prevăzute în planul de învățământ.

Sugestii de planificare a activităților instructiv-educative

Procesul instructiv-educativ desfășurat în grădiniță permite fiecărei educatoare, sau echipe de educatoare, punerea în valoare a propriei experiențe didactice, prin activități educative cu caracter integrat și cu o abordare complexă a conținuturilor.

Se impune, așadar, ca procesul educațional să fie creativ, interdisciplinar, complex, să-i stimuleze pe copii în vederea asimilării informațiilor.

Educatoarea, managerul întregului proces didactic, are libertatea de a alege – singură ori în echipă, tipul de abordare a activităților cu prescolarii, în funcție de strategiile pe care le stăpânește.

În activitățile integrate accentul va cădea pe acțiunile de grup și nu pe cele cu întreaga clasă, în care o idee transcede granițele diferitelor discipline și organizează cunoașterea în funcție de noua perspectivă, respectând tema de interes.

ACTIVITAȚILE INTEGRATE ȘI EFICIENȚA LOR ÎN ACTUL DIDACTIC

Scris de BROSCARU IRINA STEFANA
Joi, 25 Iunie 2009 17:40

Alaturi de abordarea interdisciplinara, organizarea modulara si invatarea asistata de calculator, predarea integrata a cunostintelor este considerata o strategie moderna de organizare si desfasurare a continuturilor, iar conceptul de activitate integrata se refera la o actiune in care se imbratiseaza metoda de predare-invatare a cunostintelor, imbinand diverse domenii si constituirea deprinderilor si abilitatilor prescolaritatii.

Integrarea este o maniera de organizare oarecum similara cu interdisciplinaritatea, in sensul ca obiectivele invatarii au ca referinta nu o categorie de activitate, ci o tematica unitara, comuna mai multor categorii. Dar nu trebuie sa facem confuzii intre cele doua concepte si sa identificam interdisciplinaritatea(ca o componenta a mediului pentru organizarea cunoasterii) cu integrarea (ca o idee sau un principiu integrator care rupe hotarele diferitelor categorii de activitate si grupeaza cunoasterea in functie de tema propusa de educatoare ori de copii). Integrarea, ca sintagma, este explicata ca revenirea in acelasi loc, in aceeasi activitate, a mai multor activitati de tip succesiv care conduc la atingerea obiectivelor propuse, la insusirea continuturilor, la realizarea in practica a proiectul didactic propus.

In codul activitatilor integrate, abordarea realitatii se face printr-un demers global, granitele dintre categoriile si tipurile de activitati dispar, se contopesc intr-un scenariu unitar si de cele mai multe ori ciclic, in care tema se lasa investigata cu mijloacele diferitelor stiinte, evident, continuturile au un subiect comun, care urmeaza a fi elucidat in urma parcurgerii acestora si atingerii obiectivelor comportamentale avute in vedere.

Activitatile integrate vor fi cele prezente in planificarea calendaristica, proiectate conform planului de invatamant, orarului aferent nivelului de varsta, sustinute de experienta cadrului didactic. Educatoarea organizeaza si desfasoara activitati integrate generate de subiecte stabile planificate pentru tot timpul anului. Aceste activitati pot fi desfasurate integrat dupa scenariu elaborat de educatoare ce incepe cu intalnirea de grup, initiata in fiecare zi si care se poate realiza sub forma unei povestiri, a intalnirii cu un personaj, a vizitei unei persoane adulte, prezenta unui animal, o intamplare traita sau imaginata, un eveniment social sau eveniment special petrecut in familie.

Scenariul educatoarei ii orienteaza pe copii sa opteze pentru diverse centre care ofera posibilitatea alegerii domeniilor de invatare si a materialelor. Varietatea acestora incurajeaza copii sa manifeste, sa observe, sa gandeasca, sa-si exprime ideile, sa interpreteze date, sa faca predictii.

ACTIVITAȚILE INTEGRATE ȘI EFICIENȚA LOR ÎN ACTUL DIDACTIC

Scris de BROSCARU IRINA STEFANA
Joi, 25 Iunie 2009 17:40

Copiii își asumă responsabilități și roluri în microgrupul din care fac parte, participând la jocuri de rol interesante, inițiate la sugestia celor din jur sau create chiar de ei.

La completarea scenariului ne pot fi de un real folos vizitele, plimbarile, întâlnirile cu specialiști etc. Tematica acestora este aleasă încât prin activitățile integrate să se înlesnească contactul cu lumea inconjurătoare. În atenția echipei de educatoare se află în permanentă, întreaga paletă de activități (la alegere, comune, jocuri și activități de după – amiaza) și modalități de organizare a acestora.

Sugestiile prezentate sunt orientative și lasă loc imaginației colegelor educatoare, pentru a-și organiza propriile activități integrate, în funcție de grupa pe care o conduc și temele abordate.

Ofer în continuare o exemplificare:

Tema săptămânii: Natura

Subtema: Aspecte de iarnă

Luni :

Activități alese: a) Biblioteca: „ Citim imagini cu aspecte de iarnă”

b) Știință: „Sortăm și decupăm imagini pentru calendarul naturii”

c) Construcții: (cu pioaneze) „ Omul de zăpadă”

ACTIVITAȚILE INTEGRATE ȘI EFICIENȚA LOR ÎN ACTUL DIDACTIC

Scris de BROSCARU IRINA STEFANA
Joi, 25 Iunie 2009 17:40

Activitati obligatorii: a) Cunoasterea mediului: lectura dupa imagini „ A sosit iarna”

b) Activitate muzicala „ Tine baba iarna sfat” de L. Comes

Activitati alese: Educatie rutiera „ Unde ne jucam/ ne dam cu saniuta? ”

Jocuri in aer liber: „ Oameni de zaopada”

Marti :

Activitati alese: a) Biblioteca: „ Cum este vremea” – convorbire

b) Joc de rol: „ De-a gospodinele”

c) joc de masa: „ Ce se potriveste iarna”

Activitati obligatorii: a) Activitate matematica – joc didactic „6 nasturi pentru omul de zapada”(predare-invatare)

b) Educatie pentru societate: poveste creata de copii: „ Fapte bune, fapte rele”

Activitati alese: jocuri in aer liber ”Urme in zapada”

ACTIVITAȚILE INTEGRATE ȘI EFICIENȚA LOR ÎN ACTUL DIDACTIC

Scris de BROSCARU IRINA STEFANA
Joi, 25 Iunie 2009 17:40

Miercuri:

Activitati alese: a) Biblioteca: „ Formulam propozitii despre iarna”

b) Arta: „Crengute de brad cu promoroaca”

c) Constructii: „ Crengute de brad” (din betisoare)

Activitati obligatorii: a) Educarea limbajului: povestirea educatoarei „ Baba iarna face pozne” de Bogdanov

sol. Joc „ b) Educatie fizica: invatarea mersului in echilibru intre doua linii trasate pe Trecem puntea”

Activitati alese: educatie pentru sanatate: „Cum ne ingrijim sanatatea in anotimpul iarna”

Joc senzorial „ Rece – cald”

Joi:

Activitati alese: a) Biblioteca: repetam poezii despre iarna

b) Stiinta: „Cum se formeaza partia de schi, patinoarul”

ACTIVITAȚILE INTEGRATE ȘI EFICIENȚA LOR ÎN ACTUL DIDACTIC

Scris de BROSCARU IRINA STEFANA
Joi, 25 Iunie 2009 17:40

c) Joc de rol: „ De-a doctorul”

Activitati obligatorii: a) Activitate matematica: compunerea si descompunerea nr. 6 (exercitiu cu mat. individual).

b) activitate practica: taiere „Fulgi de nea”

Activitati alese: concurs de ghicitori

Vineri:

Activitati alese: a) Biblioteca: „Gaseste cuvantul potrivit”

b) Arta: modelaj – „Oameni de zapada”

c) Joc de creatie: „ In lumea povestilor”

Activitati obligatorii: a) Educarea limbajului: povestirea copiilor „ baba iarna face pozne”

b) Activitate artistico – plastica: pictura „Peisaj de iarna”

Activitati alese: jocuri de miscare alese de copii

Activitate gospodareasca: „ Ordine la jucarii”

Concluzii

Reusita predarii integrate a continuturilor in gradinita tine in mare masura de gradul de structurare a continutului proiectat, intr-o viziune unitara, tintind anumite finalitati. Invatarea intr-o maniera cat mai fireasca, naturala pe de-o parte si, pe de altaparte, invatarea conform unei structuri riguroase sunt extreme care trebuie sa coexiste in curriculum-ul integrat.

De retinut este faptul ca prescolarii trebuie sa invete intr-o maniera integrata, fiecare etapa de dezvoltare fiind strans legata de cealalta. Activitatile integrate sunt oportune in acest sens, prin ele aducandu-se un plus de lejeritate si mai multa coerenta procesului de predare-invatare, punand accent deosebit pe joc ca metoda de baza a acestui proces.

Activitatea integrata se dovedeste a fi o solutie pentru o mai buna corelare a activitatilor de invatare cu viata societatii, cultura si tehnologia didactica.

Bibliografie:

***Programa activitatilor instructiv-educative din gradinita;

Ministerul educatiei si cercetarii „Metoda proiectelor la varstele timpurii” ;Ed. Miniped. Buc2002

Revista Invatamantului Prescolar nr. 3-4/2003

Revista Invatamantului Prescolar nr.1-2/2004